

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

14 noiembrie 2013 *

„Fonduri structurale — Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) — Participare financiară a unui fond structural — Criterii de eligibilitate a cheltuielilor — Regulamentul (CE) nr. 1260/1999 — Articolul 30 alineatul (4) — Principiul perenității operațiunii — Noțiunea «modificare importantă» a unei operațiuni — Atribuirea unui contract de concesiune fără publicitate și fără o procedură concurențială prealabilă”

În cauza C-388/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunale amministrativo regionale per le Marche (Italia) prin decizia din 21 iunie 2012, primită de Curte la 16 august 2012, în procedura

Comune di Ancona

împotriva

Regione Marche,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul L. Bay Larsen, președinte de cameră, domnul K. Lenaerts, vicepreședintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a patra, domniile M. Safjan și J. Malenovský (raportor) și doamna A. Prechal, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: doamna A. Impellizzeri, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 iulie 2013,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Comune di Ancona, de A. Lucchetti, avocat;
- pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes, de S. Rodrigues și de A. Gattini, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de A. Steiblytė și de D. Recchia, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 5 septembrie 2013,

* Limba de procedură: italiana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 30 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1260/1999 al Consiliului din 21 iunie 1999 de stabilire a dispozițiilor generale privind fondurile structurale (JO L 161, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Comune di Ancona, pe de o parte, și Regione Marche, pe de altă parte, în legătură cu decizia acesteia din urmă de a retrage și de a recupera contribuțiile financiare plătite către Comune di Ancona în cadrul unui proiect de realizare a unei cale de halaj.

Cadrul juridic

- 3 Considerentul (4) al Regulamentului nr. 1260/1999 are următorul cuprins:

„[...] pentru consolidarea concentrării și simplificarea măsurilor fondurilor structurale, [...] [obiectivele prioritare] trebuie să fie definite astfel încât să urmărească dezvoltarea și ajustarea structurală a regiunilor cu întâzieri de dezvoltare, reconversia economică și socială a zonelor care se confruntă cu dificultăți structurale, precum și adaptarea și modernizarea politicilor și a sistemelor de educație, de formare și de ocupare a forței de muncă”. [traducere neoficială]

- 4 În considerentul (7) al regulamentului menționat se arată:

„[...] Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) contribuie în principal la realizarea obiectivului de dezvoltare și de ajustare structurală a regiunilor cu întâzieri de dezvoltare și la reconversia economică și socială a regiunilor care se confruntă cu dificultăți structurale”. [traducere neoficială]

- 5 Considerentul (41) al aceluiași regulament este redactat astfel:

„[...] pentru a asigura eficiența și efectul durabil al măsurilor fondurilor, contribuțiile din fonduri se atribuie definitiv unei operațiuni, în întregime sau în parte, numai în cazul în care nici natura, nici condițiile de punere în aplicare a acesteia nu sunt afectate de o modificare importantă care ar deturna operațiunea pentru care se acordă asistența de la obiectivul său inițial”. [traducere neoficială]

- 6 Articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999, intitulat „Eligibilitate”, prevede:

„Statele membre se asigură că contribuțiile din fonduri se atribuie unei operațiuni numai în cazul în care aceasta nu suferă, în decurs de cinci ani de la data deciziei autorității naționale competente sau a autorității de gestionare a contribuției fondurilor, nicio modificare importantă:

- (a) care îi afectează natura sau condițiile de punere în aplicare ori oferă unei întreprinderi sau unui organism public un avantaj necuvenit

și

- (b) care rezultă dintr-o schimbare în natura proprietății unei infrastructuri sau din încetarea ori schimbarea localizării unei activități de producție.

Statele membre informează Comisia cu privire la o asemenea modificare. În cazul în care există o astfel de modificare, se aplică articolul 39.” [traducere neoficială]

- 7 Articolul 38 din regulamentul menționat, intitulat „Dispoziții generale”, prevede la alineatul (1):

„Fără a aduce atingere responsabilității Comisiei privind execuția bugetului general al Uniunii Europene, statele membre își asumă responsabilitatea în primă instanță pentru controlul financiar al intervenției. În acest scop, acestea adoptă în special următoarele măsuri:

[...]

(e) previn, identifică și corectează neregularitățile; în conformitate cu reglementările în vigoare, le comunică Comisiei, pe care o informează cu privire la evoluția procedurilor administrative și judiciare;

[...]

(h) recuperează sumele pierdute ca urmare a unei neregularități constatate, aplicând, dacă este cazul, dobânzi de întârziere.” [traducere neoficială]

- 8 Articolul 39 din același regulament, intitulat „Corecții financiare”, prevede la alineatul (1):

„Este în primul rând responsabilitatea statelor membre să investigheze neregulile și să ia măsuri atunci când se constată o modificare importantă care afectează natura sau condițiile de aplicare sau de control al unei intervenții și să efectueze corecțiile financiare necesare.

Statele membre efectuează corecțiile financiare necesare în legătură cu neregularitățile individuale sau sistemice. Corecțiile pe care le efectuează statul membru constau în anularea totală sau parțială a participării comunitare. Fondurile comunitare astfel eliberate pot fi realocate de statul membru pentru intervenția în cauză, în conformitate cu modalitățile care trebuie stabilite în temeiul articolului 53 alineatul (2).” [traducere neoficială]

Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

- 9 Regione Marche, autoritatea de gestionare a unui program operațional pentru intervențiile structurale ale Uniunii în regiunea Marche, a publicat, în cadrul FEDR, o cerere de propuneri de diferite proiecte de infrastructură în zonele portuare locale pentru perioada de programare 2002-2006.
- 10 Ca răspuns la această cerere de propuneri, Comune di Ancona a prezentat o cerere pentru finanțarea a trei proiecte privind lucrări de realizare a unei cale de halaj, achiziționarea unei automacarale și, respectiv, efectuarea unor lucrări de amenajare a esplanadei din fața calei menționate. Aceste trei cereri au fost acceptate.
- 11 În urma lucrărilor de realizare a calei de halaj și după instalarea automacaralei, Comune di Ancona, în calitate de autoritate beneficiară a finanțării în discuție, a sesizat, în luna ianuarie 2005, Regione Marche cu privire la posibilitatea de concesiune către un terț a gestionării calei menționate. Regione Marche a apreciat că nu există elemente care să se opună în această privință, amintind totodată necesitatea respectării legislației în vigoare în materia atribuirii de concesiuni de servicii publice.
- 12 Prin decizia Consiliului Comunal din 19 aprilie 2005, Comune di Ancona a încredințat gestionarea calei de halaj către Cooperativa arl Pescatori e Motopescherecci di Ancona (denumită în continuare „Cooperativa Pescatori”), prevăzând o serie de obligații în sarcina acesteia, printre care figurau plata către Comune di Ancona a unei redevențe anuale, calculată astfel încât să nu genereze venituri nete importante nici pentru concedent, nici pentru concesionar, interdicția de a modifica condițiile de punere în aplicare a operațiunii eligibile pentru finanțare, interdicția de a desfășura o activitate

lucrativă, respectarea tuturor directivelor și normelor Uniunii aplicabile, precum și menținerea caracterului public și a destinației lucrării în cauză. În plus, s-a precizat că această lucrare va rămâne, în orice caz, proprietatea Comune di Ancona.

13 În luna iunie 2010, Regione Marche a considerat că gestionarea de către Comune di Ancona a calei de halaj era afectată de un anumit număr de neregularități, și anume:

- utilizarea calei de halaj și de către ambarcațiuni de agrement într-o proporție estimată la 18 %,
- neutilizarea unei părți a lucrării în cauză și
- cu titlu principal în raport cu celelalte două obiecții, concesionarea directă, mai exact fără a recurge la o procedură de cerere de ofertă publică, a gestionării acestei lucrări.

14 În temeiul acestor constatări, Regione Marche a adoptat o decizie prin care a dispus retragerea și recuperarea finanțării acordate Comune di Ancona.

15 În aceste condiții, Comune di Ancona a introdus la instanța de trimitere o acțiune în anularea deciziei menționate.

16 În susținerea acțiunii sale, Comune di Ancona a invocat, printre altele, următoarele motive:

- eventuala nerespectare a procedurilor de cerere de ofertă publică în ceea ce privește gestionarea concesionării calei de halaj nu constituie o cauză de decădere din dreptul la contribuția financiară,
- nu era necesar ca încredințarea gestionării calei menționate să se efectueze printr-o cerere de ofertă publică, întrucât nu exista alt operator decât Cooperativa Pescatori care să fie interesat de această concesionare, și
- utilizarea calei de halaj de către ambarcațiuni de agrement nu este contrară obiectivelor urmărite de FEDR.

17 În aceste condiții, Tribunale amministrativo regionale per le Marche a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:

- „1) [Articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 trebuie] interpretat în sensul că evaluarea faptului că din acordarea concesionării nu rezultă venituri importante pentru concedent sau avantaje necuvenite pentru concesionar poate fi efectuată numai după ce s-a verificat dacă lucrarea a suferit o modificare importantă[?]
- 2) [În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea 1), ce trebuie să se înțeleagă] prin «modificare importantă», mai exact, [articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999] se referă numai la o modificare fizică – în sensul că lucrarea realizată nu este conformă cu cea indicată în proiectul admis pentru finanțare – sau și la o modificare funcțională, și, în acest caz, există o «modificare importantă» în cazul în care lucrarea este utilizată «și» – dar nu preponderent – pentru activități diferite de cele prevăzute în cererea de propuneri de proiecte și/sau în cererea de participare[?]
- 3) [Invers, în cazul unui răspuns negativ la întrebarea 1)], în cazurile în care finanțarea publică este utilizată pentru executarea de lucrări care pot face obiectul unei gestionări care prezintă un interes economic, [articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999] se aplică numai fazei realizării lucrării sau [...] obligația de respectare a normelor din materia cererilor de ofertă continuă să existe în privința concesionării gestionării[?]

- 4) [Î]n sfârșit, [...] articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 trebuie interpretat în sensul că verificarea faptului că din concesionarea gestionării către terți nu rezultă beneficii nete importante sau avantaje necuvenite pentru o întreprindere sau un organism public [...] se situează din punct de vedere logic și juridic în aval față de întrebarea preliminară (și anume obligația de a respecta procedurile de cerere de ofertă) sau [...] existența obligației de a derula o procedură concurențială trebuie verificată și ținând cont de reglementarea concretă a raportului de concesiune?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 18 Articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 prevede principiul potrivit căruia contribuțiile din fondurile structurale se atribuie definitiv unei operațiuni numai în cazul în care operațiunea în cauză nu este afectată de nicio „modificare importantă”, în decurs de cinci ani de la data deciziei autorității naționale competente sau a autorității de gestionare a contribuției fondurilor menționate. În cauza principală, părțile au opinii divergente cu privire la problema dacă modificările constatate de Regione Marche intră în sfera acestei dispoziții.
- 19 Trebuie să se amintească de la bun început că nu revine Curții sarcina de a califica în mod concret modificările în discuție în litigiul principal. Astfel, o asemenea apreciere este exclusiv de competența instanței naționale. Rolul Curții se limitează la a furniza acesteia din urmă o interpretare a dreptului Uniunii utilă pentru decizia pe care aceasta va trebui să o pronunțe în litigiul cu care este sesizată. În aceste condiții, Curtea poate determina elementele relevante susceptibile să ghideze instanța de trimitere în aprecierea sa (a se vedea Hotărârea din 10 noiembrie 2011, Norma-A și Dekom, C-348/10, Rep., p. I-10983, punctele 57 și 58).
- 20 În acest context, trebuie să se sublinieze că, pentru a considera că o modificare intră în domeniul de aplicare al articolului 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999, trebuie să existe mai întâi certitudinea că operațiunea care este afectată de această modificare intră în sfera articolului menționat și, în cazul unui răspuns afirmativ, să se examineze în continuare dacă această modificare îndeplinește condițiile menționate la primul paragraf literele (a) și (b) al dispoziției menționate, știind că rezultă din utilizarea conjuncției coordonatoare „și” între cele două condiții menționate la articolul 30 alineatul (4) primul paragraf literele (a) și (b) că o modificare trebuie să îndeplinească cumulativ aceste două condiții.
- 21 La examinarea condițiilor menționate trebuie să se verifice în primul rând dacă modificarea în litigiu îndeplinește condiția prevăzută la articolul 30 alineatul (4) primul paragraf litera (b) din Regulamentul nr. 1260/1999, care impune ca aceasta să rezulte dintr-o schimbare în natura proprietății unei infrastructuri sau din încetarea ori din schimbarea localizării unei activități de producție. Așadar, când se verifică îndeplinirea acestei condiții, trebuie să se aprecieze elementele care se află la originea modificării în litigiu și care constituie astfel cauzele acestei modificări.
- 22 În al doilea rând, trebuie analizat dacă modificarea avută în vedere intră în sfera uneia dintre ipotezele menționate la articolul 30 alineatul (4) primul paragraf litera (a) din regulamentul menționat, și anume afectarea naturii sau a condițiilor de punere în aplicare a operațiunii vizate sau oferirea în beneficiul unei întreprinderi sau al unui organism public a unui avantaj necuvenit, aceste ipoteze privind efectele modificării în discuție.
- 23 În al treilea rând, odată examinate condițiile menționate la articolul 30 alineatul (4) primul paragraf literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 1260/1999, trebuie să se verifice dacă modificările în litigiu sunt importante.

24 Curtea va răspunde în această ordine la diferitele întrebări adresate de instanța de trimitere.

Cu privire la a treia întrebare

- 25 Prin intermediul celei de a treia întrebări, la care trebuie să se răspundă în primul rând, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 trebuie interpretat în sensul că modificările menționate la această dispoziție sunt numai cele care survin în timpul realizării unei lucrări sau cuprind și modificările care intervin în aval, în special în timpul gestionării acesteia.
- 26 În această privință, rezultă, pe de o parte, din modul de redactare a articolului 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 că sunt vizate modificările aduse unei operațiuni în decurs de cinci ani de la data deciziei autorității naționale competente sau a autorității de gestionare a participării fondurilor structurale. Admițând că, de exemplu, în cazul realizării unei lucrări nu se poate exclude posibilitatea ca durata de construcție a lucrării respective să fie mai scurtă decât acest termen de cinci ani, se impune să se concluzioneze că modificările vizate nu trebuie să se limiteze la cele survenite numai în timpul realizării unei lucrări, ci să le cuprindă, dacă este cazul și fără a aduce atingere termenului menționat, și pe cele intervenite în aval față de realizarea lucrării, în special în timpul gestionării sale.
- 27 Pe de altă parte, rezultă din considerentul (4) al Regulamentului nr. 1260/1999 că intervenția fondurilor structurale răspunde unor obiective prioritare, și anume „dezvoltarea și ajustarea structurală a regiunilor cu întârzieri de dezvoltare, reconversia economică și socială a zonelor care se confruntă cu dificultăți structurale, precum și adaptarea și modernizarea politicilor și a sistemelor de educație, de formare și de ocupare a forței de muncă”. În cazul FEDR, aceste obiective sunt mai exact, potrivit considerentului (7) al Regulamentului nr. 1260/1999, dezvoltarea și ajustarea structurală a regiunilor cu întârzieri de dezvoltare și reconversia economică și socială a regiunilor care se confruntă cu dificultăți structurale.
- 28 În consecință, fondurile structurale urmăresc obiective care pot fi atinse numai dacă subvențiile acordate de aceste fonduri și controlul aferent acestora privesc actele și cheltuielile legate nu numai de realizarea unei operațiuni, ci și de modalitățile de punere în aplicare și de gestionare a acesteia, în limita termenului de cinci ani prevăzut la articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999. Așadar, numai cu această condiție poate fi garantată eficiența acțiunii fondurilor menționate, evitându-se finanțarea de către acestea a unor lucrări care, odată realizate, nu se mai încadrează, ca urmare a unei modificări în gestionarea lor, în obiectivele pentru care a fost acordată finanțarea.
- 29 Având în vedere ansamblul acestor considerații, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 trebuie interpretat în sensul că modificările menționate la această dispoziție le cuprind atât pe cele care intervin în timpul realizării unei lucrări, cât și pe cele care intervin în aval, în special în timpul gestionării acesteia, în măsura în care astfel de modificări se produc în termenul de cinci ani prevăzut de această dispoziție.

Cu privire la prima întrebare

- 30 Prin intermediul primei întrebări, la care trebuie să se răspundă în al doilea rând, instanța de trimitere urmărește să afle dacă articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 trebuie interpretat în sensul că, pentru a putea evalua dacă din acordarea unei concesiuni nu rezultă venituri importante pentru concedent sau avantaje necuvenite pentru concesionar, este necesar să se verifice în prealabil dacă lucrarea concesionată a suferit o modificare importantă.

- 31 În această privință, rezultă din modul de redactare a articolului 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 că existența unui avantaj necuvenit este unul dintre elementele potențial constitutive ale unei modificări importante în sensul acestei dispoziții.
- 32 În consecință, înainte de a concluziona, în speță, în sensul existenței sau al inexistenței unei modificări importante în sensul articolului 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999, instanța de trimitere trebuie să verifice în special dacă modificarea în litigiu a produs un avantaj necuvenit și/sau dacă natura sau condițiile de punere în aplicare sunt afectate de aceasta.
- 33 Prin urmare, având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 trebuie interpretat în sensul că, pentru a putea evalua dacă din acordarea unei concesiuni nu rezultă venituri importante pentru concedent sau avantaje necuvenite pentru concesionar, nu este necesar să se verifice în prealabil dacă lucrarea concesionată a suferit o modificare importantă.

Cu privire la a doua întrebare

- 34 Prin intermediul celei de a doua întrebări, la care trebuie să se răspundă în al treilea rând, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție se referă doar la ipoteza unei modificări fizice, atunci când lucrarea realizată nu este conformă cu cea indicată în proiectul admis pentru finanțare, sau se referă și la ipoteza unei modificări funcționale. În această ultimă ipoteză, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă există o „modificare importantă” atunci când lucrarea vizată este utilizată în parte, dar nu în principal, pentru activități diferite de cele prevăzute în cererea de propuneri de proiecte sau în cererea de finanțare depusă ca răspuns la aceasta.
- 35 Cu titlu introductiv, se impune să se arate că, dat fiind că legiuitorul Uniunii s-a preocupat să adauge calificativul „importantă” pentru a desemna modificarea vizată, respectiva modificare trebuie nu numai să îndeplinească pur și simplu cele două condiții care figurează în această dispoziție, ci să aibă, în plus, o anumită amploare pentru a intra în domeniul de aplicare al articolului 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999.
- 36 În această privință, rezultă din considerentul (41) al Regulamentului nr. 1260/1999 că ajutorul furnizat prin unul dintre fondurile structurale se atribuie definitiv unei operațiuni, în întregime sau în parte, numai în cazul în care nici natura, nici condițiile de punere în aplicare a acesteia nu sunt afectate de o modificare importantă care ar deturna operațiunea pentru care se acordă asistența de la obiectivul său inițial.
- 37 În consecință, atunci când o modificare îndeplinește condiția care figurează la articolul 30 alineatul (4) primul paragraf litera (a) din Regulamentul nr. 1260/1999, în măsura în care afectează natura sau condițiile de punere în aplicare a unei operațiuni, o astfel de modificare poate fi calificată drept „modificare importantă” în sensul articolului 30 alineatul (4) din regulamentul menționat numai în cazul în care reduce în mod semnificativ capacitatea operațiunii vizate de a atinge obiectivul care i-a fost stabilit.
- 38 Admițând că o modificare atât materială, cât și funcțională poate reduce în mod semnificativ capacitatea unei operațiuni de a atinge obiectivul care i-a fost stabilit, trebuie să se concluzioneze că controlul modificărilor aduse unei lucrări care intră în sfera articolului 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 are ca obiect nu numai disparitățile dintre un proiect de lucrare și lucrarea realizată, ci și modificările aduse funcționării lucrării respective.
- 39 Rezultă din cele ce precedă că împrejurarea că diferitele elemente care participă la o operațiune au fost modificate într-o anumită proporție cantitativă nu poate fi considerată în sine determinantă.

- 40 În circumstanțele din cauza principală, revine, așadar, instanței de trimitere sarcina de a aprecia dacă modificările intervenite, în special împrejurarea că respectiva cală de halaj realizată de Comune di Ancona este utilizată de către ambarcațiuni de agrement într-o proporție estimată la 18 %, în condițiile în care această utilizare nu a fost prevăzută în proiectul admis pentru finanțare, erau de natură să transforme în mod semnificativ utilizarea lucrării vizate prin recurgerea la activități diferite de cele care erau prevăzute și, prin urmare, să reducă în mod semnificativ capacitatea operațiunii în cauză de a atinge obiectivul care i-a fost stabilit.
- 41 Având în vedere a doua condiție enunțată la articolul 30 alineatul (4) litera (b) din Regulamentul nr. 1260/1999, pentru ca o modificare constând în utilizarea unei lucrări pentru activități diferite de cele prevăzute în proiectul admis pentru finanțare să poată fi calificată drept „modificare importantă” în sensul articolului 30 alineatul (4) menționat, trebuie să se precizeze și că aceasta trebuie să fi avut drept cauză încetarea, cel puțin parțială, a anumitor activități prevăzute în proiectul admis pentru finanțare.
- 42 În consecință, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție se referă atât la ipoteza unei modificări fizice, atunci când lucrarea realizată nu este conformă cu ceea ce era prevăzut în proiectul admis pentru finanțare, cât și la ipoteza unei modificări funcționale, ținând cont de faptul că, în cazul unei modificări constând în utilizarea unei lucrări pentru activități diferite de cele prevăzute inițial în proiectul admis pentru finanțare, o astfel de modificare trebuie să fie susceptibilă să reducă în mod semnificativ capacitatea operațiunii în cauză de a atinge obiectivul care i-a fost stabilit.

Cu privire la a patra întrebare

- 43 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă dreptul Uniunii se opune atribuirii directe, mai exact în lipsa unei proceduri de cerere de ofertă, de către o comună unui terț a concesiunii unui serviciu public referitoare la o lucrare, atunci când din concesionarea menționată nu rezultă beneficii nete importante sau avantaje necuvenite pentru acest terț sau pentru autoritatea publică concedentă.
- 44 În această privință, trebuie arătat mai întâi că, dacă se dovedește că modificările în cauză nu pot fi calificate drept „modificări” în sensul articolului 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999, nu este mai puțin adevărat că, în conformitate cu obligațiile prevăzute la articolul 38 alineatul (1) literele (e) și (h) din acest regulament, statul membru vizat trebuie să examineze dacă această modificare nu reprezintă o neregularitate în sensul articolelor 38 și 39 din regulamentul menționat, pentru care va trebui, prin urmare, să efectueze corecțiile financiare necesare și să recupereze sumele corespunzătoare pierdute, aplicând, dacă este cazul, dobânzi de întârziere.
- 45 În continuare, trebuie amintit că concesionările de servicii publice nu sunt reglementate, la nivelul Uniunii, de niciun act normativ. În absența unei reglementări, dreptul aplicabil concesionărilor de servicii trebuie examinat în lumina dreptului primar și în special a libertăților fundamentale prevăzute de Tratatul FUE (a se vedea Hotărârea din 7 decembrie 2000, Telaustria și Telefonadress, C-324/98, Rec., p. I-10745, punctul 60).
- 46 În acest context, Curtea a statuat deja că principiile egalității de tratament și nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate impun în special autorității concedente o obligație de transparență care constă în garantarea, în favoarea oricărui potențial ofertant, a unui nivel de publicitate adecvat, care să permită deschiderea procedurii de atribuire spre concurență, precum și controlul imparțialității acestei proceduri, fără a implica în mod necesar o obligație de a organiza o procedură de cerere de ofertă (Hotărârea din 13 septembrie 2007, Comisia/Italia, C-260/04, Rep., p. I-7083, punctul 24, și Hotărârea din 13 noiembrie 2008, Coditel Brabant, C-324/07, Rep., p. I-8457, punctul 25).

- 47 În special, s-a statuat că, în măsura în care o concesiune este susceptibilă să intereseze și o întreprindere situată în alt stat membru decât cel al autorității concedente, atribuirea, în lipsa oricărei transparențe, a acestei concesiuni în favoarea unei întreprinderi situate în acest ultim stat membru constituie o diferență de tratament în detrimentul întreprinderilor situate în alte state membre. Astfel, în lipsa oricărei transparențe, întreprinderile situate în aceste alte state membre nu au nicio posibilitate reală de a-și manifesta interesul pentru obținerea concesiunii în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 iulie 2005, Coname, C-231/03, Rec., p. I-7287, punctele 17 și 18).
- 48 Cu excepția cazului în care este justificată de împrejurări obiective, o astfel de diferență de tratament, care acționează în principal în detrimentul întreprinderilor situate într-un alt stat membru, constituie o discriminare indirectă pe motiv de naționalitate, interzisă în temeiul articolelor 49 TFUE și 56 TFUE (Hotărârea din 17 iulie 2008, ASM Brescia, C-347/06, Rec., p. I-5641, punctul 60).
- 49 În aceste condiții, pentru a aprecia dacă atribuirea unei concesiuni în privința călei de halaj respectă dreptul Uniunii, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă atribuirea concesiunii unui serviciu public de către Comune di Ancona răspunde cerințelor de transparență care sunt, printre altele, de natură să permită ca o întreprindere situată pe teritoriul unui alt stat membru decât Republica Italiană să poată avea acces la informațiile adecvate referitoare la această concesiune, înainte ca aceasta să fie atribuită, astfel încât, dacă această întreprindere ar fi dorit, ar fi fost în măsură să își manifeste interesul de a obține concesiunea menționată (a se vedea Hotărârea Coname, citată anterior, punctul 21).
- 50 În cauza principală, Comune di Ancona nu a invocat nicio împrejurare obiectivă susceptibilă să justifice lipsa oricărei transparențe în atribuirea concesiunii. În schimb, a susținut că respectiva concesiune nu era susceptibilă să intereseze întreprinderi situate în alte state membre, întrucât concesiunea acordată Cooperativei Pescatori era astfel concepută încât să nu poată rezulta beneficii nete importante pentru beneficiarul său, nici avantaje necuvenite pentru acesta sau pentru comună.
- 51 Cu toate acestea, simpla împrejurare că dintr-o concesiune nu pot rezulta nici beneficii nete importante, nici avantaje necuvenite pentru o întreprindere sau pentru un organism public nu permite să se concluzioneze că această concesiune nu prezintă un interes economic pentru întreprinderi situate în alte state membre decât cel al autorității concedente. Astfel, în cadrul unei strategii economice care urmărește extinderea unei părți din activități într-un alt stat membru, o întreprindere poate lua decizia tactică de a solicita atribuirea în acest stat a unei concesiuni, în pofida faptului că din aceasta, ca atare, nu poate rezulta un profit adecvat, deoarece această ocazie îi poate permite totuși să se instaleze pe piața statului menționat și să se facă cunoscută în acest loc, în scopul de a-și pregăti viitoarea expansiune.
- 52 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a patra întrebare că, în împrejurări precum cele din litigiul principal, dreptul Uniunii nu se opune atribuirii în lipsa unei proceduri de cerere de ofertă a concesiunii unui serviciu public referitoare la o lucrare, în măsura în care această atribuire răspunde principiului transparenței, a cărui respectare, fără a implica în mod necesar o obligație de a organiza o procedură de cerere de ofertă, trebuie să permită ca o întreprindere situată pe teritoriul unui alt stat membru decât cel al autorității concedente să aibă acces la informațiile adecvate referitoare la această concesiune, înainte ca aceasta să fie atribuită, astfel încât, dacă această întreprindere ar fi dorit, ar fi fost în măsură să își manifeste interesul de a obține concesiunea menționată, aspect pe care trebuie să îl verifice instanța de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

53 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) **Articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1260/1999 al Consiliului din 21 iunie 1999 de stabilire a dispozițiilor generale privind fondurile structurale trebuie interpretat în sensul că modificările menționate la această dispoziție le cuprind atât pe cele care intervin în timpul realizării unei lucrări, cât și pe cele care intervin în aval, în special în timpul gestionării acesteia, în măsura în care astfel de modificări se produc în termenul de cinci ani prevăzut de această dispoziție.**
- 2) **Articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 trebuie interpretat în sensul că, pentru a putea evalua dacă din acordarea unei concesiuni nu rezultă venituri importante pentru concedent sau avantaje necuvenite pentru concesionar, nu este necesar să se verifice în prealabil dacă lucrarea concesionată a suferit o modificare importantă.**
- 3) **Articolul 30 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1260/1999 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție se referă atât la ipoteza unei modificări fizice, atunci când lucrarea realizată nu este conformă cu ceea ce era prevăzut în proiectul admis pentru finanțare, cât și la ipoteza unei modificări funcționale, ținând cont de faptul că, în cazul unei modificări constând în utilizarea unei lucrări pentru activități diferite de cele prevăzute inițial în proiectul admis pentru finanțare, o astfel de modificare trebuie să fie susceptibilă să reducă în mod semnificativ capacitatea operațiunii în cauză de a atinge obiectivul care i-a fost stabilit.**
- 4) **În împrejurări precum cele din litigiul principal, dreptul Uniunii nu se opune atribuirii în lipsa unei proceduri de cerere de ofertă a concesiunii unui serviciu public referitoare la o lucrare, în măsura în care această atribuire răspunde principiului transparenței, a cărui respectare, fără a implica în mod necesar o obligație de a organiza o procedură de cerere de ofertă, trebuie să permită ca o întreprindere situată pe teritoriul unui alt stat membru decât cel al autorității concedente să aibă acces la informațiile adecvate referitoare la această concesiune, înainte ca aceasta să fie atribuită, astfel încât, dacă această întreprindere ar fi dorit, ar fi fost în măsură să își manifeste interesul de a obține concesiunea respectivă, aspect pe care trebuie să îl verifice instanța de trimitere.**

Semnături